

לא ניתן להשתכח. פעם השאירני לבדי במחלבה הקבועה שלנו ובצעמו חלף לבקש כסף. נתון בין תקות ויאוש, צפיתי לו בקוצר רוח. והנה הוא בא! את תוצאות חפשויו תודיעני על ידי זה, שהדביק אל לחיי את רובל הכסף חקר.

ועוד דבר עולה על זכרוני תמיד מדי הרחרי בו. בשעת טיול ברחובות ורשה בערב אחד העירני על שני טורי האשים של פנסי הרחוב, שבמרחק הם הולכים ומתקרבים כביכול זה לזה ושואפים להתלכד יחד. איני זוכר עתה, על מה ביחוד בקש שאתן את דעתך, ומה בעצם חדש אז בזה, אבל לי נדמה, שקודם לכן לא ראיתי הופעה זו כלל, ובנומברג קשורים אצלי עד היום שני טורי אורות-הפנסים משני צדי הרחוב, ההולכים ומתקרבים זה לזה במרחק.

נקודת-הכאב המרכזית שלו חיתה איזה איר-רצון מעצמו, בבחינה פיסית קודם-כל, ולא בצדק, לדעתו. מכאן תתירתו כל ימיו לחיות לא הו א, ולו גם באמצעותם של האפריזשים החיצוניים, כגון: דר-אופנים, מחול וכו'.

כן, איזה איר-רצון מעצמו הציק לו ופחד גדול להתיוחד עם עצמו. תובילני אל איזה מקום, ששם מוסיקה מנסרת! — בקשני כשנפגשנו בשניה, אחרי כמה שנים, בלבוב, וכשהבאתיו לבית-קפה עם „מוסיקה מנסרת“ — חיתה רוחו.

כל אותה היורה הצבורית, שלתוכה התגנף ראשו ורובו, כל עבודתו העתונאית, שהמשרור הגדול („בין-הרים“ בלבד נותן לו את הזכות הגמורה לכניו זה) שבו אצל לה מהודו, עסקנותו וכי — כל אלה לא היו אצלו בעיקר אלא בחינת אותה „מוסיקה המנסרת“. בדרכים אלה ברח מנפשו, מההתייחדות עם נפשו (במדת-מה יש למצוא כאן גם את סבת התרחקותו מעברית), בפומביות, ברעש הכלל האמין לדכא ולשטמש — בלי ספק, אגב, יש לחשוך בכך גם כמה עסקנים ודברים אחרים — את גורלו הפרטי והתומותיו.

שעה קלה לפני מותו בחוסל באופוזיצ, ספרו העתונים, ישב לכתוב מאמר על . . . הבחירות לסיים, כן, הבחירות לסיים הן הן שהקלו לו את המעבר לשם — אל אותה הנקודה, בה שני טורי האורות נושקים יחד. ג. שוממן

לכתוב על „שמירור האדם“ (התקופה די) בשעה שחיה יושב עוד בארץ בה שרר אותו השמירור האדם, אבל רוחו לא נתן לו מרגוע. המסביר דונס „אסידור לור“ היה יודע גם לשלפון חרופי, אבל כמקרה יצא בשלום וזכה סוף סוף לעזוב את רוסיה הבולשביט.

מאמריו ב„העם“ העידו עליו, שיכול היה להעשות פובליציסטן חשוב, אבל לא התפתח בדרך זו, מפני שחמר היה במח עברית קבועה; וכך נכנס בראשו וכרובו לעתונות היהודית. אולם היה חולם ומקוה לאותו חיוס, שבו יכתת את העם שבו היה כותב עניינסנסציה ויקדיש עצמו למפירות בכלל ולעברית בפרט. שאיפתו זו לא נתקיימה, ובסבחר שנותיו חלף מאתנו. יחי זכרו בריך.

בן ציון כץ

ה. ד. נומברג

חושבני, שאלה שידעו אך את נומברג האחרון לא ידעו אותו. נומברג האמיתי היה נומברג הראשון, אותו הסופר העברי המתחיל בשנות תרס—תרס"ב, נומברג המשוקע בו בעצמו, נומברג של „הוא והיא וחרעיו הנפלא...“

חרעיו הנפלא, צירוף עליון של שירה נאצח וחשנה שכלית עמוקה היה בו. עודני רואה את מצחו בכדי-המחשבה מחימים ההם, המצח עם „קמטי-הפילוסופיה“ האחרים, שאותם הזכיר כאחד מפיליוני „הצופה“ הנהדרים שלו.

לגו בני רוסיה הלבנה הנודדים, היה הוא „הפולני“, לאח גדול במטרופולין הפולנית. הוא ידע לאמץ את רוחנו לאחר שיצאנו עם מלפני י. ל. פרץ מאוכזבים ומדוכאים קצת, כי חיו דברים, שהוא חבין יותר מרבו. דעתו בנוגע לדרך כתוב בידי אחד מחבריו הצעירים חיתה קריסריון. צריך היה אך לחבט בקניו, בשעה שקרא את כתב-היד. אם הופיע אותו פלכול-העינים המיוחד לו — מימן תותך היה זה, שהדבר דבר, דבר אמיתי.

השתכנות-הנקש, סנטימנטליות היו זרות למתורו בחיים ככספרות. היה בו מה ממש, השלג שלו לאור חיתה. כי על כן, אם חל או לפעמים איזה מומנט אינטימי, הרי זה